יכול יחלוץ גידין ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל והקטיר הכהן את הכל הא כיצד מחוברין יעלו פירשו אפי' הן בראש המזבח ירדו מאן תנא דשמעת ליה דאמר פירשו ירדו רבי היא דתניא [1]והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים אפילו א] פירשו ואלא מה אני מקיים [2]ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך [א]עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי גידין ועצמות רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל המזבחה ריבה וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט הא כיצד מחוברין יעלו פירשו אפי' הן בראש המזבח ירדו: פירשו ב] לא יעלו [וכו']: אמר רבי זירא לא שנו אלא שפירשו כלפי מטה אבל כלפי מעלה ג] קרובי הוא דאקריבו לעיכול ואפילו ד] פירשו אמר רבה הכי קאמר [ב]לא שנו אלא שפירשו לאחר זריקה אבל פירשו קודם זריקה אתאי זריקה ושריתינהו אפי' למעבד מינייהו קתא דסכיני סבר לה כי הא [ג]דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל נאמר [3]לו יהיה בעולה ונאמר [4]לו יהיה באשם מה אשם [ד]עצמותיו מותרין אף עולה עצמות ה] מותרין מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לאשם שכן בשרו מותר לו יהיה יתירא ו] כתיב מתיב רב אדא בר אהבה [ה]עצמות קדשים לפני זריקה מועלין בהן ז] לאחר זריקה אין מועלין בהן ושל עולה מועלין בהן לעולם אימא [ו]ושל עולה פירשו לפני זריקה ח] אין מועלין בהן לאחר זריקה מועלין בהן לעולם ופליגא דר"א דא"ר אלעזר פירשו לפני זריקה מועלין בהם לאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין: **מתני'** [ז]וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר [ח]וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר [ט]איברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר [י]ומועלין בהן לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהם [יא]כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש מקדש ט] [יב]כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך הכלים מקדשין: **גמ'** ה"ד [יג]אי דאית בהו ממש אפילו לאחר חצות נמי אי דלית בהו ממש אפי' קודם חצות נמי לא לא צריכא

רש"י

גמ' יכול יחלוץ. מלוה מוטלת עליו: **מאן שמעת ליה כו'.** ומתני' אליביה אתיא: **כלפי מטה.** דרך ירידה ומתרחקי מן המערכה: **כלפי מעלה.** לצד המערכה אין זו פרישות אלא קריבה אלא העיכול של אש: **ואפי' פירשו** י]. נראה בעיני שחסר מן הגירסא ולמאי דגרס ה"פ ואפי' פירשו בתמיה יא] והא מחוברין יעלו הוא דקאמר: **לא שנו.** דקאמר פירשו ירדו ומיהו איתנהו בכלל קדשים אלא שפירשו לאחר זריקה דכיון דנעשת זריקה מחוברים הוו קונעתן זריקה למזבח וכי פירשו הוו להו קדשים פסולין: **אבל פירשו לפני זריקה.** דכשעת זריקה לאו בני מזבח היו אתאי זריקה ושריתינהו להדיוט: **למיעבד קתא דסכיני.** כי היכי דשריא בשר לגבי מזבח דלהכי קאי קשריא נמי עצמות למאי דקיימי והיינו הנאת כהנים כרבי ישמעאל: **לו יהיה בעולה.** עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ונאמר לו יהיה באשם כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן [וגו'] לו יהיה: **מה אשם עצמותיו מותרין.** שהרי אף בשרו מותר ואי משום נותר דבשריפה, לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב (ויקרא ז) והנותר מבשר הזבח וגו': **לו יהיה.** יתירא הוא דמאי למיכתב עור העולה אשר הקריב לכהן יב] לו יהיה למה לי: **עצמות קדשים.** הנאכלין כגון חטאת ואשם מועלין בהן דאין כאן שעת היתר לכהנים: **ופליגא דר"א.** אדרבה: **פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם.** דכיון דפירשו איתהו יג] לאו בני הקטרה נינהו לא אהני להו זריקה ובאיסורייהו קיימי: **פירשו לאחר זריקה לא נהנין.** מדרבנן ולא מועלין כרבי ישמעאל דגמר מלו יהיה דאשם ואשם פירשו לאחר זריקה הוא דבהדי בשר אישתרו יד] בזריקה לכהנים: **מתני' וכולן.** הנך טו] פסולין שעלו דתנן כהן ו] לא ירדו בין עצמות וגידים שהעלן מחובר ועכלתן האש: **שפקעו מעל המזבח.** לארץ: **לא יחזיר.** א"צ להחזיר: **קודם חצות יחזיר.** בגמרא [ע"ב] מפרש טעמא: **ומועלין בהן.** דאכתי בני מזבח נינהו: **ואין מועלין בהן.** דכיון דהוו להו כמעוכלין כדמפרש בגמרא [פו:] הוו להו דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו ז]: **גמ'** טז] **אי דלית בהו ממש.** שנשרפו כולן יז]: בשרירי

תוספות

מאן שמעת ליה דאמר פירשו ירדו רבי היא. ופי' רש"י ומתני' אליביה אתיא ור"י פי' כרבנן דוקא היא דמדקתני לא יעלו משמע דאם עלו לא ירדו והא דאמרי רבנן והקטיר לרבות כו' ואפי' פירשו היינו פירשו ועודם על גבי המזבח והא דלא מוקי מיעוטא דועשית עולותיך הבשר והדם בירדו למטה משום דניחא ליה למנקט רבותא דאפי' בעודם ע"ג המזבח ממעט עיכולי גידים וה"ה דממעטי בלא עיכול אם ירדו למטה ופירשו: **עיכולי** עולה אתה מחזיר כו'. ולעיל בריש פירקין (דף פג:) דאיצטריך לרבויי פוקעין מהעולה היינו משום דמהכא לא ידעי' אלא בעודם על המזבח אבל למטה לא אי נמי כי היכי דלא נפקא ליה מאשר תאכל האש (ויקרא ו) משום דאיצטריך למעוטי עיכולי קטורת הכי נמי מקרא דהכא כיון דאיצטריך למעוטי עיכולי גידים ולית ליה הא דקאמר לעיל לאו ממילא שמעינן ליה והא דאיצטריך תרי קראי חד למעוטי קטרת וחד למעוטי גידים משום דאי מקרא דאשר תאכל האש לא הוה ממעטי' אלא עיכולי [קטורת] דליתיה על המזבח החיצון אבל עיכולי גידים לא ואי מקרא דהכא לא ממעטי' קטורת דבר הקרבה הוא דומיא דבשר ודם הלכך צריכי: **לא** יח] שנו אלא שפירשו כלפי מטה. פי' לצד חוץ אבל כלפי מעלה פי' לצד המערכה כך גירס' הקונטרס והברייתא קאי ויש ספרים דגרסי פירשו לא יעלו והמתני' קאי ולא נהירא דמה שייך ביה קריבה לעיכול כיון שהוא למטה בקרקע ט] ועוד דבתר (א) הכי שקיל וטרי בפירושא דברייתא יט] ומ"ט אפסקיה: **אתיא** זריקה ושריתינהו אפילו למיעבד בהו קתא דסכיני. והא דאמר פ' לאוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) שופר של עולה לא יתקע פירש רבינו דמיירי שהפרישו לדמי עולה וכן של שלמים שהפרישו לדמי שלמים ודמי שלמים אין בהם מעילה כדאמרינן בפסחים פר' שני (דף כו.) הכא בעלי שלמים עסקינן ט] מיהו לא ידענא מאי טעמא אפקי' ממשמעותיה לאוקומה בדמים דהא איכא לאוקומה בפירש מחיים או פירש קודם זריקה כל זמן שלא נזרק הדם אבל פירש לאחר זריקה לא מצי לאוקמה דבשלמים אין חילוק ואם כ] זריקה מתרת בפירש מחיים כא] ה"ה במחוסר כב] נמי כמו שמתרת הבשר דמ"ש ואם כן לתקוע נמי שרי. נ"ל: **מה** אשם עצמותיו מותרין. פי' בקונטרס שהרי אף בשרו מותר כל שכן עצמותיו והוא עצמו הקשה על פירוש זה לקמן פרק דם חטאת (דף צח.) דאמר כג] מהיקישא דזאת התורה מה אשם עצמותיו מותרין אף כל עצמותיו מותרין (ולא) ונפיק מלו יהיה (דעולה) כד] ופירש דמק"ו דבשר לא נפקי עצמות דאיכא למימר דלא התיר הכתוב אלא בשר הראוי לאכילה וא"כ על כרחין הא דפשיטא ליה באשם היינו משום דכתיב לו יהיה והא דנקט אשם טפי מחטאת אע"ג דבההוא קרא נמי כתיב חטאת דכתיב כחטאת כאשם תורה אחת להם לכהן אשר יכפר בו לו יהיה משום דעיקרא דקרא באשם נקטיה ועוד דלו יהיה כתיב לשון יחיד ואיכא לאוקומה באשם דסלק מיניה ומהיקשא דלקמן לא נפקא עולה כיון דאיכא לאוקומה בדברים הנאכלים דומיא דאשם ומיהו יש להסתפק למה לי ג"ש בעולה הא בגופיה נמי כתיב לו יהיה ומאי לדרוש למישרי עצמות ושמא הוה מוקמינא ליה לדרשא אחריתי: **ופליגא** דר' אלעזר דא"ר אלעזר פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם. כך גרסת הקונט' ויש ספרים שגורסין מועלין בהם עד זריקה ולהאי גרסא סיפא דמילתא הוא דפליגא דקאמר דלאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין וא"ת לרבנן דאית להו דאפי' פירשו יעלו אמאי אין מועלין וי"ל דהיינו פירשו קודם זריקה אבל כה] לאחר זריקה התירתם זריקה אם פירשו אי נמי לפי' ר' יצחק דלעיל אפי' פירשו לאחר זריקה וכגון שפירשו למטה דהא מילתיה דרבנן מיתוקמא בעודם על המזבח וא"ת דבמסכת תרומות (פי"א מ"ה) אמרי' גרעיני תרומה בזמן שמכניסן אסורין השליכן מותרין וכן עצמות קדשים בזמן שמכניסן אסורין השליכן מותרין כו] ופירש רבינו כז] דהתם מיירי בעצמות קדשים הנאכלין דומיא דתרומה ויש עליהם עדיין בשר וקאמר דאם מכניסן ומצניען א"כ הוא מחשבן ואכתי שם קדשים עליהן ואסורין אבל משליכן בטל שם אוכל מינייהו וכן גרעיני תרומה מיירי שיש עליהם אוכל ומיפרשא בענין זה: **וכולן** שפקעו מע"ג המזבח כו'. פירש בקונטרס דקאי בין אפסולין בין אגידים ועצמות ולפירושו הא דקתני במתני' לא יחזיר ובגמ' אמרינן דמשלה בהם האור יעלו איכא למימר דפקעו דמתני' היינו לאחר שנתעכלו קצת דומיא דאברים שפקעו דמתני' דמוקמינן בגמרא בשרירי אבל משלה בהם האור היינו משלה בהם האור פורתא ולא נעשה מצותן ולכך יחזירו ומיהו לפי מה שפירש בקונטרס לא יחזיר אין צריך להחזיר לא קשה מידי דאיכא למימר דיעלו דקאמר היינו אם ירצה אבל אין חובה להעלותם ועוד י"ל דפקעו היינו דפקעו מאליהן וירדו יעלו יש במשמע שהורידן ויש לחלק בין מאליהן לע"י אחרים כעין ההיא דערך בקלפי (יומא מו:) המוריד גחלת מע"ג המזבח וכבה חייב משום דלא אתקיה ממצותה אלמא יכול להעלותה וכי פקעה תנן במתניתין דלא יחזיר ואין מועלין בה ואם היינו מפרשים דכולן לא קאי אפסולין לא היינו מתרצים בזה כלום דמכל מקום הוה קשה למאן דמתני לה אסיפא:

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פרק ו מהלכות מעה"ק הלכה ג:

כז ב מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה יב:

ג מיי' פ"ו מהלכות מעה"ק הלכה י:

ד מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה יב:

כח ה ו מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה ב:

כט ז מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה יב יג:

ל ח ט מיי' פרק ג מהלכות פסוה"מ הלכה יח:

לא י מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה ב:

◆

תורה אור השלם

1. וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיהוָה: ויקרא א, ט

2. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל: דברים יב, כז

3. וְהַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֶת עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ח

4. כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ז

◆

מוסף רש"י

הובא בעמ' קודם

◆

שיטה מקובצת

מסורת הש"ס

א) לקמן קג., ב) תוספ' דמעילה פ"א ה"ז ע"ש, ג) מעילה ט:, ד) יומא כ. ת"כ צו פ"ב ה"ה ועי' ספרי ראה צח, ה) ת"כ צו פ"א ה"א, ו) לעיל פד., ז) לעיל מו., ח) עי' רש"ק, ט) [וע"ע תוס' בכורות כו. ד"ה האילם], י) עי' ירושלמי תרומות פי"א ה"ד

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לא שנו וכו' ועוד דבתר הכי שקיל. נ"ב דבתר תמיה' אלו קשיא הכנה מ"ש דבתר הכי שקיל כו' ומשמע מדבריהם [אלין] ר"ל מ"ש בגמ' ואפי' פירשו אמתניתין היינו דואפילו פירשו בלשון קושיא כדפרש"י אלא [היא] כמו פיסקא ואאפילו פירשו דקאמר בברייתא קאי דסברי רבנן אפילו פירשו יעלו ועל זה אמר רבה ל"ש דקדישי אלא שפירשו כו' ודלא כפרש"י וכן עיקר דרש"י דחק א"כ לפרש פירשו בלשון בתמיה ואינו מוכרח כלל וכן מפורש בילקוט וכן בכסף משנה משמע דלא גרים הכי קאמר אלא ה"ג אמר רבה לא שנו כו' וק"ל:

◆

שינויי נוסחאות